

right of the proper tenant of the land plot to crops and harvest, which is to be harvested after the expiration of the land lease agreement, and to regulate the issues of convening, holding, and making decisions by the general meeting of the farm.

Keywords: *sphere of business, legal regulation, business entity, farming, protection of rights, economic litigation; economic justice.*

УДК 346.56

DOI 10.31558/2786-5835.2022.1.11

Пашинін Олександр Анатолійович
здобувач ступеня «Доктор філософії»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ЮРИДИЧНІ ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Статтю присвячено актуальному питанню юридичних гарантій реалізації права власності у сфері господарювання. Право власності є основою ефективної інноваційної господарської діяльності, розвитку нових форм господарювання. Для цього власники майна повинні мати не тільки законодавчо врегульовану можливість здійснювати свої правомочності, передбачені законодавством і зокрема Господарським кодексом України, але й гарантії повноцінної реалізації права власності. Натомість чинне законодавство України не містить чіткого переліку юридичних гарантій реалізації права власності у сфері господарювання. Метою статті є конкретизація та систематизація юридичних гарантій реалізації права власності у сфері господарювання. Дослідження ґрунтується на аналізі наукової літератури, чинного законодавства, судової практики. Під час дослідження проаналізовано гарантію непорушності цього права, яка означає, що власник не може бути позбавлений права власності або обмежений у його здійсненні інакше, як на підставах та у порядку, встановлених законами України, прийнятими для захисту публічних, суспільних, державних інтересів. Також досліджено гарантію вільного здійснення правомочностей власника у сфері господарювання та зроблено висновок, що вона означає, що суб'єкт здійснює правомочності щодо власного майна, керуючись власними інтересами, своїм розсудом та своєю метою. Ще однією є гарантія захисту права власності, яка відіграє важливу роль у створенні належних умов для здійснення власником своїх правомочностей, і для втілення інших гарантій реалізації права власності у сфері господарювання.

На підставі проведеного дослідження конкретизовано, що гарантіями реалізації права власності у сфері господарювання є непорушність цього права, вільне здійснення правомочностей власника та захист права власності. Названі гарантії є результатом законодавчого регулювання відносин власності, мають взаємообумовлений та взаємопов'язаний характер, тому можуть розглядатися такими, що створюють систему юридичних гарантій для ефективної реалізації прав власника у сфері господарювання.

Ключові слова: *юридичні гарантії, сфера господарювання, законодавче регулювання, непорушність права власності, вільне здійснення правомочностей, захист прав власника, майно, власність.*

Постановка проблеми. Підґрунтя ефективної інноваційної господарської діяльності, розвитку нових форм господарювання складає не тільки закріплення форм права власності, але й гарантії реалізації цього права у сфері господарювання. У практичній площині гарантії реалізації права власності є вихідними положеннями, на основі яких балансують характеристики цього речового права – абсолютність права власності та зобов'язання, які з цього права випливають. Слід визнати, що спочатку карантинні обмеження, а потім і повномасштабне військове вторгнення російської федерації істотно вплинули на практичний зміст гарантій права власності у сфері господарювання, зокрема здійснення правомочностей власника у період правового режиму воєнного стану.

У чинному законодавстві хоча і не закріплено єдиного чіткого переліку гарантій реалізації права власності у сфері господарювання, проте вони знайшли відображення у нормах Конституції України, ГК України (статті 5, 134, 135 та інші), ЦК України (розділ I Книги третьої та інші) та багатьох інших нормативно-правових актів, які сукупно складають правову основу здійснення правомочностей власника у сфері господарювання і мають бути проаналізовані для конкретизації гарантій реалізації права власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридичній науці окремі аспекти проблеми гарантій щодо права власності досліджувалися науковцями, серед яких: О. І. Антонюк, О. В. Дзера, С. В. Несинова, Г. В. Пронська, І. В. Спасибо-Фатєєва та інші. Проте на сучасному етапі гарантії реалізації права власності у сфері господарювання потребують самостійного аналізу. Викладене обґрунтовує актуальність теми дослідження.

Постановка завдання. Дослідження за обраною темою має за мету конкретизувати та систематизувати юридичні гарантії реалізації права власності у сфері господарювання.

Виклад основного матеріалу. Словникове тлумачення терміна «гарантія» розкривається як забезпечення чого-небудь, порука у чомусь [1, с. 222]. Серед багатьох видів гарантій самостійне місце належить юридичним гарантіям, тобто законодавчо закріпленим засобам і способам, за допомогою яких реалізуються, охороняються та захищаються права і свободи громадян, усуваються порушення прав і свобод, поновлюються права, охороняється правопорядок, інтереси суспільства та держави [1, с. 222].

Узагальнюючи аналіз наукових джерел, слід зазначити, що, по-перше, без юридичних гарантій права свободи та обов'язки людини є лише заявами про наміри і не мають цінності для їх носія та суспільства в цілому [2, с. 187], по-друге, гарантії містяться у правових нормах, в яких устанавлюються права та обов'язки учасників суспільних відносин, а також у межах яких здійснюється юрисдикція при порушенні відповідних обов'язків їх носіями [3, с. 77, 81], по-

третє, юридичні гарантії поширюються на всіх учасників суспільних відносин, юридичних та фізичних осіб.

У контексті права власності юридичні гарантії можуть розглядатися як такі, що забезпечують це право в цілому і визначатися як базові положення, схвалені або встановлені державою у правових нормах, на основі яких власником здійснюються правомочності, відбувається охорона і захист цього права.

Для конкретизації юридичних гарантій реалізації права власності важливе значення мають виділені в літературі характеристики права власності як речового права. Зокрема, право власності є: абсолютним, що означає наявність управненого суб'єкта і невизначеного кола зобов'язаних суб'єктів; недоторканим, тобто обмеження і припинення цього права відбувається тільки у встановлених законом випадках; таким, що безперервно існує, оскільки не залежить від правомірних переходів майна у володіння та користування до інших суб'єктів; винятковим, оскільки не може існувати у двох і більше суб'єктів такого права щодо одного об'єкта, за виключенням випадків, передбачених законом [4, с. 210]. Сформовані за довгу історію розвитку характеристики права власності стали основою для вироблення гарантій реалізації права власності, їх закріплення у національному законодавстві і в міжнародних актах.

Відомим прикладом міжнародного акта є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, яку Україна ратифікувала Законом 17 липня 1997 р. Відповідно до ст. 1 Першого протоколу до Конвенції право мирно володіти своїм майном має кожна фізична або юридична особа. У цій статті також встановлено, що ніхто не може бути позбавлений своєї власності, окрім як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Отже, зі ст. 1 Першого протоколу випливає, що кожному гарантоване право на повагу до свого майна, що забезпечується певними засобами, зокрема у разі втручання держави у це право фізичних та юридичних осіб [5, с. 39]. Безумовно, наведені положення є основоположними для формування національного законодавства щодо закріплення гарантій здійснення права власності та його захисту, зокрема й у сфері господарювання.

В Україні гарантії права власності закріплені на найвищому рівні. Так, згідно з ч. 4 ст. 41 Конституції України право приватної власності є непорушним і ніхто не може бути позбавлений цього права. Це вказує на втілення міжнародних положень на рівні національного законодавства та дає змогу виділити першу гарантію реалізації права власності – непорушність права власності.

Закріплення цієї гарантії, крім Основного закону, здійснено у ГК України у вигляді зазначення непорушності права приватної власності та недопущення протиправного позбавлення власності серед конституційних основ господарського правопорядку (ч. 2 ст. 5 ГК України).

У ЦК України також є положення щодо цієї гарантії, зокрема у ст. 321 закріплено, що право власності є непорушним, і власник не тільки не може бути протиправно позбавлений цього права, але й не може бути обмежений у його здійсненні. Згідно зі ст. 321 ЦК України гарантія непорушності права власності поширюється на всі форми власності, а не лише на приватну.

У науці І. В. Спасибо-Фатеева висловлювала думку, що гарантіями здійснення права власності є непорушність цього права та невтручання держави у його здійснення власником [6, с. 427–428, 430]. Водночас непорушність права власності у науці називають принципом, зміст якого розкривається як неприпустимість свавільного втручання у право власності суб'єктів приватного та публічного права, включно з державою, якій заборонено свавільно, на власний розсуд встановлювати підстави позбавлення права власності й обмеження в його здійсненні, звужувати правомочності власника [7, с. 8]. За таких умов виділяються два складники такого принципу: 1) неприпустимість протиправного позбавлення права власності та 2) заборона протиправного обмеження здійснення цього права [7, с. 8]. Окремо наголошується на тому, що заборони й обмеження здійснення права власності можуть застосовуватися лише як заходи захисту публічних інтересів [6, с. 26–27] і допускатися на підставах і в порядку, встановлених у законі, за умови, що таке втручання не порушує справедливую рівновагу між вимогами, обумовленими забезпеченням інтересів суспільства й захистом основних прав особи [8, с. 427].

Викликає інтерес розкриття принципу непорушності права власності як недоторканності цього права та майна власника [9, с. 70], що передбачає заборону свавілля під час втручання в реалізацію цього права й обумовлює дотримання основоположних принципів захисту власності, як-то: правомірності, законності, пропорційності, справедливої збалансованості втручання у відносини власності, наявності й адекватності компенсації та належних юридичних гарантій захисту від такого втручання.

Конституційний Суд України (далі – КСУ) неодноразово звертав увагу на положення п. 7 ч. 1 ст. 92 Конституції України щодо того, що правовий режим права власності має визначатися виключно законами України, включно з правомочностями володіння, користування та розпорядження майном [10]. Щодо непорушності права власності це означає, що підстави позбавлення права власності або обмеження його здійснення встановлюються лише законом. Також КСУ тлумачить непорушність права власності як невтручання будь-кого у здійснення власником своїх прав щодо володіння, користування та розпорядження майном, заборону будь-яких порушень прав власника щодо його майна всупереч інтересам власника та його волі [11]. Отже, в аспекті реалізації права власності гарантія непорушності цього права означає, що власник не може бути позбав-

лений права власності або обмежений у його здійсненні інакше, як на підставах та у порядку, встановлених законами України, прийнятими для захисту публічних, суспільних, державних інтересів.

Наступною гарантією реалізації права власності, яка випливає з низки статей ЦК України, ГК України, інших законів України, можна назвати вільне здійснення правомочностей власника. По-перше, право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, закріплено серед конституційних основ господарського правового порядку (ст. 5 ГК України). По-друге, держава не втручається у здійснення права власності (ч. 6 ст. 319 ЦК України). По-третє, з аналізу положень, закріплених у ЦК України та ГК України щодо реалізації права власності, видно, що в основі здійснення правомочностей власника лежать власний розсуд або власна воля, виключна самостійність і незалежність від третіх осіб, власний інтерес (ст. 319 ЦК України, ст. 134 ГК України). Безумовно, що ця гарантія невід’ємно пов’язана із гарантією непорушності права власності.

Характеризуючи право власності, автори фахової літератури наголошують на тому, що власнику належить право володіння, користування та розпорядження майном за своєю волею, незалежно від волі інших осіб і за умов встановленої заборони державі втручатися у здійснення прав [6, с. 26–27]. Тобто власник, керуючись власними інтересами, прагнучі досягти своєї мети, сам вирішує, що, як і коли робити із своїм майном.

Слушним є твердження Г. В. Пронської, що у відносинах власності один суб’єкт – власник має юридичну можливість використовувати належне йому майно своєю владою та у власних інтересах, а всі інші суб’єкти зобов’язані утримуватися від порушень прав власника, не чинити перешкоди у здійсненні власником своїх повноважень [12, с. 603]. Наведене підтверджується положеннями ст. 134, 135 ГК України, в яких наведені потенційні моделі здійснення правомочностей власника. Також у сфері господарювання гарантія вільного здійснення правомочностей власника пов’язана з принципом вільного руху капіталів, товарів та послуг територією України, який насамперед розкриває правомочність розпорядження, та іншими загальними принципами господарювання, закріпленими у ст. 6 ГК України.

Викликає інтерес застосування положень частин 1 та 2 ст. 319 ЦК України у судовій практиці. Наприклад, у постанові Вищого господарського суду України від 16 грудня 2015 р. по справі № 914/2021/15 вказано, що господарський суд першої інстанції, спираючись на норми ст. 317, 319 ЦК України, дійшов обґрунтованого висновку, що позивачу, як власнику майна надається право на власний розсуд володіти, користуватися і розпоряджатися своїм майном, а також виключне право визначати необхідність у проведенні капітального ремон-

ту приміщення, і це право не може бути обмежено орендарем ні умовами укладеного договору, ні положеннями законодавства [13]. Іншим прикладом можна навести ситуацію, в якій між суб'єктами господарювання було укладено договір оренди приміщення з правом викупу, проте орендодавець незадовго до закінчення строку оренди повідомив орендаря про бажання використовувати об'єкт оренди для власних потреб. На підставі цього орендар подав позов про визнання договору оренди з правом викупу поновленим на тих же умовах. Господарський суд міста Київ відмовив у задоволенні цього позову, зокрема посилаючись на ст. 319 ЦК України та зазначаючи, що власник з огляду на приписи цієї статті володіє, користується та розпоряджається своїм майном на власний розсуд. За відсутності бажання власника на передання в оренду належного йому на праві власності майна (що є видом розпорядження майном), таке волевиявлення має визнаватись судом. Апеляційний суд погодився з висновком місцевого господарського суду. Підтримав рішення і Касаційний господарський суд, наголосивши, що зміст ст. 41 Конституції України та ст. 319 ЦК України свідчать, що право вибору власника здавати своє майно в оренду або використовувати для власних потреб є повним, необмеженим і безумовним [14].

Отже, гарантія вільного здійснення правомочностей власника у сфері господарювання означає, що суб'єкт здійснює правомочності щодо власного майна, керуючись власними інтересами, своїм розсудом та своєю метою.

Ще однією гарантією реалізації права власності потрібно назвати гарантію забезпечення рівних умов здійснення своїх прав. Так, у ст. 13 Основного Закону встановлено, що всі суб'єкти права власності є рівними перед законом, що поширюється і на здійснення правомочностей власника. Про цю гарантію йдеться у ч. 3 ст. 319 ЦК України. Аналогічне положення було закріплено у ч. 3 ст. 4 Закону України «Про власність» (втратив чинність). Наразі цю гарантію варто розглядати як таку, що логічно пов'язана із нормою ст. 13 Конституції України, ст. 318 ЦК України та ст. 5 ГК України щодо рівності всіх суб'єктів права власності перед законом.

Рівність умов здійснення власниками свого права можна трактувати як рівність юридичного статусу різних суб'єктів права власності. Зокрема, Верховний Суд у постанові від 19 червня 2019 р. по справі № 2-1678/05 зазначив, що і територіальна громада, так й інші учасники земельних відносин є рівними за юридичним статусом суб'єктами права власності на земельні ділянки [15]. Враховуючи можливість здійснити розлогу класифікацію суб'єктів права власності за належністю до фізичних або юридичних осіб, формами власності, конкретними об'єктами права власності тощо, рівність умов можливо трактувати як відсутність дискримінації, тобто відмінностей, виключень, обмежень чи переваг або особливостей щодо здійснення правомочностей власника одних суб'єктів

права власності перед іншими. Гостроти ця гарантія набуває щодо приватної форми власності на засоби виробництва як обов'язкової передумови розвитку ринкових відносин в Україні, і означає не створення переваг або навпаки – тотального державного контролю для власників майна приватної форми власності, урівнюючи можливе привілейоване становище окремих учасників суспільних відносин. На практичне втілення названої гарантії спрямована норма ст. 166 Конституції України, в якій закріплено, що Кабінет Міністрів України має забезпечувати рівні умови розвитку всіх форм власності. Завдяки цій гарантії позитивне право, незважаючи на фактичну нерівність учасників господарських відносин, створює рівні можливості у здійсненні правомочностей усіма власниками у сфері господарювання.

Самостійну групу складають гарантії захисту права власності. У сфері господарювання названі гарантії відіграють вкрай важливу роль для реалізації права власності, створюючи передумови повноцінного та безперешкодного здійснення правомочностей власника. Крім права на самозахист, держава надає власнику гарантії судового захисту його права. Значне коло порушень права власності посягає на правомочності володіння, користування та розпорядження майном і без належного юридичного захисту здійснення цих правомочностей не можна вести мову про повноцінну реалізацію цього речового права.

Гарантії захисту права власності закріплені у низці статей Конституції України, зокрема у ч. 3 ст. 13 встановлена загальна гарантія щодо забезпечення державою захисту прав всіх суб'єктів права власності та господарювання. Наведені положення знаходять розвиток у кодифікованих актах та законах. Прикладом є положення ст. 16 ЦК України щодо захисту прав та інтересів судом, якою зокрема встановлено способи захисту, ст. 5, 133, 147 ГК України, відповідно до яких держава взяла на себе обов'язок забезпечувати рівний захист майнових прав усіх суб'єктів права власності та суб'єктів господарювання. Законодавством власнику надано широкі можливості щодо обрання способів і форм захисту свого права, водночас ще у 2016 році Українська Гельсінська спілка звертала увагу, що, попри закріплення у вітчизняному законодавстві гарантій здійснення права власності та його захисту, в Україні справи за позовами про захист права власності належать до найбільш поширених категорій цивільних справ за умов відсутності єдиного підходу судів до застосування законодавства у цій сфері.

Аналіз судової практики свідчить про вироблення узгодженої позиції щодо застосування способів захисту права власності, як-от віндикаційний (витребування майна з незаконного володіння) та негаторний (усунення перешкод у користуванні або розпорядженні майном) позови. За умов обрання судової форми захисту власник, залежно від ситуації, може звернутися із першим або другим позовом, або обрати інші способи захисту (відшкодування збитків тощо) залеж-

но від конкретного факту порушення права власності. Як влучно зазначають фахівці, критерієм обрання способу захисту порушеного права власності є чітке встановлення, здійснення якої саме правомочності позбавлений власник [16]. Судова практика йде тим шляхом, що віндикаційний та негативний позови є взаємовиключними способами захисту права власності і не можуть бути подані одночасно. Водночас негативний позов – це позов власника, який фактично володіє майном, що подається до будь-якої особи з вимогою усунення перешкод, які ця особа створює у користуванні чи розпорядженні відповідним майном. Верховним Судом і зокрема Великою Палатою неодноразово зауважувалося, що за негативним позовом власник вправі вимагати усунути перешкоди або зобов'язати відповідача утриматися від учинення дій, що можуть призвести до виникнення таких перешкод, які втім не пов'язані з позбавленням його володіння майном [17].

Отже, гарантія захисту права власності відіграє важливу роль у створенні належних умов для здійснення власником своїх правомочностей і для втілення інших гарантій реалізації права власності у сфері господарювання.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна конкретизувати, що гарантіями реалізації права власності у сфері господарювання є непорушність цього права, вільне здійснення правомочностей власника та захист права власності. Названі гарантії є результатом законодавчого регулювання відносин власності, мають взаємообумовлений та взаємопов'язаний характер, тому можуть розглядатися такими, що створюють систему юридичних гарантій для ефективною реалізації прав власника у сфері господарювання.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.
3. Братусь С. Н. Юридическая ответственность и законность. Москва: Юридическая литература, 1976. 215 с.
4. Господарське право: підручник / О. П. Подцерковний та ін.; за ред. О. П. Подцерковного. Харків: Одиссей, 2010. 640 с.
5. Несинова С. В. Правовий інститут права власності в контексті Європейського Суду з прав людини. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 38–41. URL: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/600>
6. Цивільне право: підручник: у 2 т. / за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. 2011. 656 с.
7. Антонюк О. Зміст принципу непорушності права власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 5–9.
8. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України / відп. ред. В. Г. Ротань. Харків: Фактор, 2010. Т. 1. 2010. 800 с.

9. Дзера О. В. Інститут права власності за новим цивільним законодавством і європейські стандарти з охорони права власності. *Університетські наукові записки*. 2005. № 1–2. С. 69–75.
10. Рішення Конституційного Суду України від 1 липня 1998 року № 9-рп/1998 (справа щодо приватизації державного майна № 01/1501-97). *Сайт Конституційного Суду України*. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/4314-pravo-vlasnosti>
11. Рішення Конституційного Суду України від 11 листопада 2004 року № 16-рп/2004 (справа про захист права власності організацій споживчої кооперації). *Сайт Конституційного Суду України*. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/4314-pravo-vlasnosti>
12. Пронська Г. В. *Вибране*. Київ: Освіта України, 2013. 696 с.
13. Постанова Вищого господарського суду України від 16 грудня 2015 р. № 914/2021/15 Про виселення з нежитлових приміщень. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vgsu_vid_16_12_2015_roku_u_spravi_914_2021_15/
14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 18 січня 2018 р. № 910/12017/17 Про визнання договору поновленим та визнання права власності. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kgs_vp_vid_18_01_2018_roku_u_spravi_910_12017_17/
15. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 19 червня 2019 № 2-1678/05 Про визнання договору купівлі-продажу нерухомого майна дійсним, визнання права власності. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_19_06_2019_roku_u_spravi_2_1678_2005/
16. Тетеря І. Віндикаційний чи негативний позов, або Хто володіє нерухомим майном? *Практика Верховного Суду. Юрист і Закон*. № 32. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013028
17. Полішко У. Чому віндикаційний та негативний позови не можуть бути подані одночасно. *Закон і Бізнес*. 2020. № 17. 2–8 травня. URL: <https://zib.com.ua/ua/142496.html>

References

1. Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] / Busel V. T. (Eds.). Kyiv, Irpin: Perun 2005. Vol. VIII [in Ukrainian].
2. Skakun O. F. *Teoriya derzhavy i prava: pidruchnyk* [Theory of the state and law]. Kharkiv. Konsum. 2001 [in Ukrainian].
3. Bratus' S. N. *Yuridicheskaya otvetstvennost' i zakonnost'*. [Legal responsibility and legality]. Moskva. Yuridicheskaya literatura. 1976. [in Ukrainian].
4. *Hospodarske pravo: pidruchnyk* [Economic law] / Podtserkovnyy O. P. (Eds.). Kharkiv. Odissey. 2010. [in Ukrainian].
5. Nesynova S. V. *Pravovyy instytut prava vlasnosti v konteksti Yevropeyskoho Sudu z prav lyudyny* [The legal institution of property rights in the context of the European Court of Human Rights]. *Porivnyalno-analitychne pravo*. 2017. № 3, 38–41. URL: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/600> [in Ukrainian] (2022, October, 20).
6. *Tsyvilne pravo: pidruchnyk* [Civil law] / Borysova V. I., Spasybo-Fatyeyeva I. V., & Yarotskiy V. L. (Eds.). Kharkiv. Pravo. 2011. Vol. 1 [in Ukrainian].
7. Antonyuk O. *Zmist pryntsyphu neporushnosti prava vlasnosti* [Content of the principle of inviolability of property rights]. *Pidpryyemnytstvo. hospodarstvo i pravo*. 2017. No 5, 5–9 [in Ukrainian].

8. Naukovo-praktychnyy komentar do tsyvilnoho zakonodavstva Ukrayiny [Scientific and practical commentary on the civil legislation of Ukraine] / Rotan V. H. (Eds.). Kharkiv. Faktor. 2010 [in Ukrainian].
9. Dzera O. V. Instytut prava vlasnosti za novym tsyvilnym zakonodavstvom i yevropeys'ki standarty z okhorony prava vlasnosti [Institute of property rights under the new civil law and European standards for the protection of property rights]. *Universytetski naukovi zapysky*. 2005. no 1–2, 69–75 [in Ukrainian].
10. Rishennya № 9-rp/1998 u spravi № 01/1501-97 [1998] Konstytutsiynyy Sud Ukrayiny [Decision No 9-rp/1998 in the case No 01/1501-97 [1998] of the Constitutional Court of Ukraine]. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/4314-pravo-vlasnosti> [in Ukrainian] (2022, October, 20).
11. Rishennya № 16-rp/2004 u spravi № 1-30/2004 [2004] Konstytutsiynyy Sud Ukrayiny [Decision No 16-rp/2004 in the case No 1-30/2004 [2004] of the Constitutional Court of Ukraine]. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/4314-pravo-vlasnosti> [in Ukrainian] (2022, October, 20).
12. Pronska H. V. Vybrane [Selected]. Kyiv, Osvita Ukrayiny. 2013. [in Ukrainian].
13. Postanova u spravi № 914/2021/15 [2015] Vyshchyy hospodarskyy sud Ukrayiny [Decision in the case No 914/2021/15 [2015] of the Supreme Economic Court of Ukraine]. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vgsu_vid_16_12_2015_roku_u_spravi_914_2021_15/ [in Ukrainian] (2022, October, 23).
14. Postanova u spravi № 910/12017/17 [2018] Verkhovnyy Sud u skladi kolehiyi suddiv Kasatsiynoho hospodarskoho sudu [Decision in the case No 910/12017/17 [2018] of the Supreme Court. Commercial Cassation Court]. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kgs_vp_vid_18_01_2018_roku_u_spravi_910_12017_17 [in Ukrainian] (2022, October, 20).
15. Postanova u spravi № 2-1678/05 [2019] Velyka Palata Verkhovnoho Sudu. [Decision in the case № 2-1678/05 [2019] of the Grand Chamber of the Supreme Court]. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_19_06_2019_roku_u_spravi_2_1678_2005/ [in Ukrainian] (2022, October, 20).
16. Teterya I. Vindykatsiynyy chy nehatornyy pozov, abo Khto volodiye nerukhomym maynom? Praktyka Verkhovnoho Sudu [Vindictive or negatory lawsuit, or Who owns real estate? Practice of the Supreme Court]. *Yuryst i Zakon*. 2021. № 32. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013028 [in Ukrainian] (2022, October, 25).
17. Polishko U. Chomu vindykatsiynyy ta nehatornyy pozovy ne mozhut' buty podani odnochasno [Why vindication and negatory claims cannot be filed at the same time]. *Zakon i Biznes*. 2020, May, 2–8. URL: <https://zib.com.ua/ua/142496.html> [in Ukrainian] (2022, October, 25).

Oleksandr Pashynin. Legal guarantees of realization of property rights in the business sphere

Summary. The article is devoted to the topical issue of legal guarantees for the realization of property rights in the business sphere. The right of ownership is the basis for effective, innovative economic activity, the development of new forms of business entity. To do this, property owners must have not only a legally regulated opportunity to exercise their powers provided by law and, in particular, the Economic Code of Ukraine, but also guarantees of the full implementation of property

rights. The current legislation of Ukraine does not contain a clear list of legal guarantees for the implementation of property rights in the business sphere. The purpose of the article is to concretize and systematize legal guarantees for the implementation of property rights in the business sphere. The study is based on the analysis of scientific literature, current legislation, judicial practice. During the study, the guarantee of the inviolability of this right was analyzed, which means that the owner cannot be deprived of the right of ownership or limited in its implementation otherwise than on the grounds and in the manner established by the laws of Ukraine adopted to protect public, civil and state interests. The guarantee of the free exercise of the powers of the owner in the business sphere was also investigated and it was concluded that this guarantee means that the subject exercises the powers regarding his own property, guided by his own interests, his discretion, and his purpose. The next is the guarantee of protection of property rights, which plays an important role in creating the appropriate conditions for the owner to exercise his powers, and for the implementation of other guarantees for the implementation of property rights in the business sphere.

Based on the study, it was specified that the guarantees for the realization of the right of ownership in the business sphere are the inviolability of this right, the free exercise of the powers of the owner and the protection of the right of ownership. These guarantees are the result of legislative regulation of property relations, they are interdependent and interrelated, therefore they can be considered as such that they create a system of legal guarantees for the effective implementation of the owner's rights in the business sphere.

Keywords: *legal guarantees, business sphere, legislative regulation, inviolability of property rights, free exercise of powers, protection of owner's rights, property, ownership.*